

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ПРВИ
СМЈЕР: ОПШТИ И ДРУШТВЕНО-ЈЕЗИЧКИ
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА

Годишњи број часова: 72

Седмични број часова: 2

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Историја је друштвена наука, њено изучавање је основна потреба савременог друштва и веома је важно за боље сналажење у свакодневном животу свих појединаца. Проучавајући прошле догађаје ученици схватају како су древне цивилизације и културе обликовале свијет у којем живимо. Учећи о прошлости развија се критичко мишљење. Један од циљева проучавања историје је и разумијевање метода историјског истраживања, укључујући и начине интерпретације историјских извора и изношење историјских тврдњи. Ученици се подстичу да критички размишљају, да информације не прихватају безрезервно, већ да их анализирају, преиспитују и сагледавају из различитих углова. То је неопходна вјештина у савременом друштву, потребна сваком појединцу.

Препознавањем узрока и посљедица догађаја развија се способност логичног закључивања и повезивања информација. Све наведено је неопходно за доношење правилних одлука у животу. Историја инспирише позитивим примјерима, те подсјећа да су прошле генерације оставиле темеље на којима градимо своју будућност. Историја јача осјећај идентитета и повезаности са културним наслеђем. Омогућава разумијевање веза између локалне, регионалне, националне и свјетске историје. Из историје ученици извлаче поуке које могу, у одређеној мјери, примијенити и на будућност.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- усвајање основних знања о историји као науци и наставном програму;
- упознавање ученика са свим врстама историјских извора, као и са њиховом критичком процјеном;
- развијање способности и критичког историјског мишљења и логичког закључивања;
- оспособљавање ученика за наставак школовања и процес цјеложивотног учења.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- развијање способности разумијевања историјског времена, простора и употребе историјске литературе и терминологије;
- упознавање са значајним догађајима, процесима и личностима политичке, економске и културне историје, које су обиљежиле одређене историјске епохе;
- упоређивање друштвених, политичких и културних образаца антике и савременог доба.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ

1. Увод у историју
2. Праисторија – првобитна људска заједница
3. Старе културе и цивилизације
4. Стара Грчка и хеленизам
5. Стари Рим

Наставна тема: Увод у историју			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни значај историје у проучавању прошлости људског друштва; - разумије значај историје као наставног предмета; - користи историјске изворе; - приказује различите начине рачунања времена; - образлаже периодизацију прошлости људског друштва; - објасни карактеристике друштвено-економских формација;	Ученик ће: - препознати различите врсте извора; - направити породично стабло; - презентовати настарији предмет, фотографију, текст из своје породице; - израчунати историјске догађаје по различитим системима рачунања времена.	Предмет: Рачунарство и информатика Математика	Тема: Табеларна обрада података Планиметрија

<ul style="list-style-type: none"> - идентификује најзначајније помоћне историјске науке; - објасни однос помоћних историјских наука са историјом. 		Географија	Опште физичко-географске одлике земље
--	--	------------	---------------------------------------

Наставна тема: Праисторија-првобитна људска заједница			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученић ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни појам праисторије; - образлаже на основу чега је извршена подјела праисторије; - објасни како су природне и географске промјене утицале на развој човјека; - опише живот људи у праисторији; - анализира друштвене заједнице настале у праисторији; - образлаже значај проналазака који су унаприједили свакодневни живот; - анализира услове у којима је дошло до појаве друштвене подјеле рада; - разумије разлоге за појаву првих вјеровања, обреда и обичаја; - упоређује најстарије културе и цивилизације Балкана; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поредити различите врсте материјала према којима је вршена подјела праисторије; - поредити живот људи у праисторији и данас; - описати једно археолошко налазиште са простора Балкана; 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Географија</p> <p>Ликовна култура</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Комуникација и језик</p> <p>Опште физичко-географске одлике земље</p> <p>Умјетност праисторије и старих цивилизација</p> <p>Музика праисторије и старог вијека.</p>

- препозна на карти најзначајнија археолошка налазишта на нашим просторима.			
---	--	--	--

Наставна тема: Старе културе и цивилизације			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - именује подручја око којих су настале прве цивилизације; - објасни услове у којима су настали први градови и државе; - разумије значај развоја технологије и пољопривреде као предуслов за настанак древних култура и цивилизација; - прикаже по избору неку од држава препозна карактеристике ропства као феномен; - разликује друштвену и државну структуру најстаријих држава; - опише начин живота различитих друштвених слојева; - наведе карактеристике привредног развоја древних цивилизација; - упозна одредбе најстаријих закона на свијету; - уочи значај религије у животу људи и њен утицај на културно стваралаштво првих цивилизација; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - припремити презентацију о древној култури по избору; - поредити одредбе најстаријих закона на свијету са данашњим законима; - истражити древне вјерске обреде и ритуале; 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Православна вјеронаука</p> <p>Култура религија</p> <p>Ликовна култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Комуникација и језик Књижевност старог вијека</p> <p>Свето откривење</p> <p>Шта религија јесте? ((не)могућност дефинисања религије)</p> <p>Умјетност праисторије</p>

- наведе најзначајније тековине културног стваралаштва раних цивилизација.		Музичка култура	Музика праисторије и старог вијека
--	--	-----------------	------------------------------------

Наставна тема: Стара Грчка и хеленизам			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише природно-географске услове грчких области; - дефинише тековине критскомикенске културе и цивилизације; - идентификује карактеристике живота старих Грка у Хомеровско доба; - наведе узроке, правце и посљедице грчке колонизације; - објасни организацију и функционисање полиса; - идентификује карактеристике грчке религије; - разликује основне карактеристике друштвеног и државног уређења Атине; - разликује основне карактеристике друштвеног и државног уређења Спарте; - образлаже узроке, најзначајније битке и посљедице грчко-персијских ратова; - препозна карактеристике пентеконтаетије (период између грчко- 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поредити различита друштвено-политичка уређења (Атина и Спарта); - поредити атинску демократију са данашњом демократијом (сличности и разлике); - представити један сегмент културног стваралаштва пентеконтаетије; - анализирати сличности и разлике између античког и савременог позоришта; - истражити специфичности македонске фаланге; - учествовати у дебати по узору на Демостенове филипике. 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевности</p> <p>Ликовна култура</p> <p>Музичка култура</p> <p>ВРОЗ</p> <p>Култура религија</p>	<p>Тема:</p> <p>Комуникација и језик Књижевност старог вијека</p> <p>Умјетност старог вијека</p> <p>Музика праисторије и старог вијека</p> <p>Култура и слободно вријеме</p> <p>Култура религија-предмет, циљеви и задаци</p>

<p>персијских ратова и Пелопонеског рата);</p> <ul style="list-style-type: none"> -образлаже узроке и посљедице Пелопонеског рата; -процјењује највећа културна достигнућа Грка у науци и умјетности; -описује развој македонске државе у корелацији са остатком грчког свијета; -упоређује успон македонске државе за вријеме Филипа II и Александра Македонског; -разумије организацију хеленистичких монархија након смрти Александра Македонског; -описује најзначајнија достигнућа хеленистичке културе. 			
---	--	--	--

Наставна тема: Стари Рим			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -објасни географске особености Апенинског полуострва; -анализира настанак града Рима; -објасни структуру и организацију римског друштва и државе у доба краљева; -одреди основна обиљежја римског друштва и државе у доба републике; -наведе основна обиљежја римске религије; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> -анализирати настанак града Рима на основу митова, легенди и археолошких истраживања; -упоредити магистрате са данашњим државним службеницима; -упоредити грчку, римску и данашње религије; -представити римског легионера, изглед и оружје; 	<p>Предмет:</p> <p>Географија</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>ВРОЗ</p>	<p>Тема:</p> <p>Стари Рим, географске особине.</p> <p>Књижевност старог вијека.</p> <p>Култура и слободно вријеме</p>

<ul style="list-style-type: none"> - опише римску војску и појашњавајући њену улогу и значај у ширењу римске државе; - објасни ток римских освајања (хронолошки и географски); - објасни узроке друштвено-политичке кризе римске републике; - одређује узроке римских грађанских ратова, пропадања римске републике и успостављање принципата; - објасни карактеристике друштвеног и државног уређења у доба раног царства; - наводи последице римских освајања; - разуме суштину аграрносоцијалних реформи, војних реформи и опише положај робова у Риму; - анализира узроке пропадања римске републике уочавајући услове у којима је дошло до успостављања монархије; - објасни карактеристике друштвеног и државног уређења у доба царства; - опише друштвену и духовну подлогу хришћанства; - опише свакодневни живот различитих слојева римског друштва; - идентификује границе царства на карти у периоду највећег успона; - анализира узроке привредне и друштвене кризе царства; - одреди правце сеоба, подјеле и пропасти Западног римског царства; 	<ul style="list-style-type: none"> - представити неки сегмент свакодневног живота (гастрономија, одјећа, обреди ...); - приказати римски лимес и његову изградњу у различитим дијеловима царства; - поредити приципат и доминат. 	Музичка култура	Музика праисторије и старог вијека
		Ликовна култура	Умјетност старог вијека
		Француски језик	Путовања
		Латински језик	Писмо и изговор

<ul style="list-style-type: none"> - разликује специфичности римске културе и њен значај за савремени свијет; - наведе најзначајније остатке римске културе на Балкану; - проучава границе Римског царства у периоду највећег успона; - анализира усостављање домината и узроке привредне и друштвене кризе царства; - уочи правце сеоба, подјеле и пропасти Западног Римског царства; - препозна специфичности римске културе; - истражује највеће домете Римљана у области права, књижевности, историографије, умјетности; - процијени значај римске културе за савремени свијет; - наведе најзначајније остатке римске културе на Балкану. 			
--	--	--	--

Дидактичко-методичке упутства и препоруке

У припреми за реализацију наставе историје потребно је извршити глобално и оперативно планирање. Током планирања наставници имају слободу да прилагоде број часова за реализацију сваке наставне теме. Потребно је, такође, у реализацији наставе предвидјети примјену различитих метода и облика рада и коришћење одговарајућих наставних средстава. Избор наставних метода треба ускладити са садржајем програма, менталним узрастом ученика, њиховим знањима и инетересовањима, као и условима у којима се настава историје реализује.

Изучавање историје у овом смјеру има за циљ развијање критичког мишљења, разумијевања друштвених процеса, историјских узрочно-посљедичних веза и културног идентитета. Ученици овог смјера се припремају за занимања и студије у областима друштвених

и хуманистичких наука, па је разумијевање историјског контекста суштинско за развој аналитичког приступа друштвеним појавама, језику, књижевности и култури. Историја помаже разумијевању друштвених и културних процеса, аналитичком приступу и развоју критичког мишљења, побољшању језичких и комуникацијских вјештина, повећању свијести о идентитету и култури и темељној припреми за даље изучавање друштвених и хуманистичких наука.

У оквиру овог наставног програма налази се пет наставних тема за изучавање. Прва наставна тема је **Увод у историју**. Ова тема ученицима омогућава да разумију шта је историја као наука, чиме се бави, који су јој извори, методи и циљеви. Ученици стичу увид у разлику између историјских чињеница и интерпретација, као и у важност објективности и критичког мишљења. Ученици се подучавају сналажењу у времену, значењу појмова као што су вијек, ера, хронологија, и зашто је важно разумијети узрочно-посљедичне везе у историји. То је темељ за касније повезивање појава и процеса. Увод у историју је тема када се ученици сусрећу с анализом историјских извора, радом с временским линијама, истраживањем, аргуменацијом и презентовањем. То су основне вјештине које ће се користити током цијелог школовања. Наставницима се препоручује да на часовима питају ученике за искуство (шта знају о историји, да ли је потребна, срећу ли је ван школе), затим да користе историјске карте, фотографије, цртеже, *YouTube* исјечке и др. Такође, неопходно је извршити повезивање са другим наставним предметима, наводити ученике на самосталан рад путем израде домаћих задатака, рада у групи, израде презентација или неког мини истраживања.

Друга тема овог наставног програма је **Праисторија – првобитна људска заједница**. Изучавањем праисторије, ученици схватају настанак и еволуцију човјека, развој заједнице, подјелу рада, настанак културе и односа са природом. То је основа за разумијевање друштвених промјена и историјских процеса у цјелини. Ова тема им помаже да развију свијест о културном и технолошком развоју човјечанства, да развију критичко мишљење и интердисциплинарност. Наставницима се препоручује да поједноставе ученицима начин учења праисторије користећи мултимедије, подстичући на креативност и повезивањем са темама из савременог живота. Такође се препоручује да у настави користе мултимедије, подстичу ученике на дебате, те кроз израде домаћих задатака ученике упућују на анализирање и сагледавање различитих модела друштвених уређења и вриједносних система старих народа. Ова наставна тема ученицима помаже у развијању свијести о континуитету историје и улози појединаца у времену.

Трећа наставна тема носи назив **Старе културе и цивилизације**. Ова тема се изучава јер је важна за разумијевање настанка цивилизација као темеља савременог друштва, за развијање културне писмености и глобалне свијести, унапређење критичког мишљења кроз анализу култура различитих народа, те повезивањем прошлости и садашњости за разумијевање времена у којем живимо. Наставницима се препоручује да што више користе мултимедијалне садржаје, повезују наставне садржаје са савременим животом, ученике подстичу на интердисциплинарност и интерактивност кроз дебате, групни рад на часу, израде презентација или израде домаћих задатака.

Четврта наставна тема назива се **Стара Грчка и хеленизам**. Ову наставну тему важно је изучавати јер је Стара Грчка колијевка демократије, филозофије, драме, архитектуре, самим тим и европске цивилизације. Овдје су се развили различити политички и друштвени системи. Дошло је до настанка хеленизма као културног и политичког феномена, а такође у развоју грчке цивилизације и културе велики је филозофски и научни допринос. Наставницима се препоручује да у настави одређене појмове из тематике грчке

историје повезују са савременим појмовима и појавама у друштву, затим да користе мултимедијални приступ у настави, интердисциплинарност и интерактивност ученика кроз мини дебате на часовима групни рад, израде презентација или израде домаћих задатака.

Посљедња наставна тема овог програма носи назив *Стари Рим*. То је једна од најзначајнијих тема у настави историје, јер је римска цивилизација дала темеље неким модерним државама, праву, архитектури и култури. Ову тему је важно изучавати јер је једна од темеља европске и свјетске културе, битна је за разумијевање политичких и друштвених промјена, у њој се огледа важност модерног права и институција и велика је улога Рима у ширењу хришћанства и културних интеграција. Наставницима се препоручује да у настави користе мултимедије и визуелне материјале, да повезују историју Рима са темама савременог политичког и свакодневног живота, подстичу ученике на интерактивност кроз мини дебате на часовима, израде презентација, групни рад или израде домаћих задатака. Такође, препоручује се интердисциплинарни приступ у настави.

Потребно је, такође, анимирати и подстицати ученике на самостално извођење заључака, вођење разговора, коришћење и анализу историјских извора, историјских карата, шема, графикана и материјала које могу пронаћи на интернету. У наставу укључити рад са информационим технологијама (презентације, краћи видео материјал, квизови и сл.) Ученицима је могуће задати домаће задатке (ученици могу да истраже одређену личност, догађај или појаву у складу са наставном темом, те могу свој рад презентовати на часовима). Одређен број часова, обавезно планирати за посјете музејима, архивима, археолошким локалитетима или културно-историјским споменицима. Наставу историје освјежити занимљивостима које се односе на епоху која се обрађује и тако ученицима предмет учинити занимљивијим.

Приликом оцјењивања ученика примјењивати актуелни правилник о оцјењивању ученика у средњој школи, а у настави користити уџбеник одобрен од стране Министрства просвјете и културе Републике Српске.